

Sociologia del Gènere

Codi: 105807
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2503878 Estudis Socioculturals de Gènere	OB	2	2

Professor/a de contacte

Nom: Catarina Isabel Alves Vieira Da Cunha
Correu electrònic: Desconegut

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: Sí
Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Meri Torras Francés

Prerequisits

No n'hi ha.

Objectius

Aquesta assignatura pretén introduir l'alumnat en les principals corrents de la Sociologia que es van centrar en l'anàlisi del gènere, entenent la forma com la desigualtat de gènere es reflecteix a la vida en societat i com els poders públics promouen canvis i accions positives per potenciar l'equitat de gènere.

Els objectius formatius són:

- Formar l'alumnat en les principals corrents de la Sociologia que es van centrar en l'abordatge social del gènere;
- Conèixer els conceptes més rellevants que permetin analitzar les relacions de desigualtat de gènere des de la perspectiva sociològica;
- Problematitzar les desigualtats socials en clau de gènere;
- Conèixer els indicadors concrets que ens permeten avaluar la desigualtat de gènere en l'àmbit global i local;
- Aplicar les bases teòriques a la construcció d'indicadors de gènere;
- Sistematitzar històricament les polítiques d'igualtat de gènere des d'una perspectiva Global i local;
- Analitzar les polítiques públiques de promoció de la igualtat de gènere;
- Apropar l'alumnat a una perspectiva feminista de polítiques públiques;
- Conèixer exemples de plans d'igualtat de gènere en l'àmbit municipal;
- Profunditzar en el biaix de gènere a les polítiques públiques;

Conèixer els elements per al disseny de polítiques públiques d'igualtat de gènere.

Competències

- Expressar-se correctament i de manera no sexista ni homofòbica tant oralment com per escrit.
- Formular, argumentar i debatre idees pròpies i alienes de manera respectuosa, crítica i raonada.
- Incorporar la perspectiva no androcèntrica en els treballs duts a terme.
- Interpretar i explicar la història de les relacions de gènere, la significació de les diferències i els processos de generació de desigualtats en un context de globalització.
- Interpretar les desigualtats que afecten el gènere en relació amb la sexualitat, la classe, el grup ètnic i el territori a partir dels conceptes i enfocaments de l'anàlisi sociocultural.
- Proposar accions correctives de les violències que desencadenen els tipus i graus de discriminació per raó de sexe, gènere i orientació sexual.
- Proposar polítiques de gènere i plans d'igualtat i equitat en institucions, empreses i organitzacions públiques, privades i no governamentals, i analitzar-ne els resultats.
- Que els estudiants hagin desenvolupat les habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar l'impacte de l'aplicació de polítiques socials amb perspectiva de gènere.
2. Analitzar teòricament exemples etnogràfics de diversitat cultural en els àmbits de l'educació, el gènere i els sistemes d'inclusió-exclusió.
3. Comparar els diferents enfocaments teòrics sobre l'estructura social amb perspectiva de gènere.
4. Definir els conceptes necessaris per entendre l'estructura social en clau de gènere.
5. Distingir els efectes de les variables sexe i gènere en les anàlisis empíriques.
6. Elaborar un discurs organitzat i correcte, oralment i per escrit, en la llengua corresponent.
7. Fer un ús inclusiu del llenguatge.
8. Identificar situacions de desigualtat de gènere en diferents àmbits (legals, laborals, educatius, familiars) i aportar propostes d'actuació per combatre-les.
9. Que els estudiants hagin desenvolupat les habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
10. Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
11. Utilitzar el vocabulari tècnic específic i d'interpretació propi de les disciplines requerides.

Continguts

BLOC 1 - Introducció a la sociologia del gènere: conceptes clau i corrents principals

a) Conceptes clau

1. La construcció de la feminitat i de la masculinitat
2. Gènere, cos i sexualitat
3. La socialització en gènere
4. Rols de gènere: treball i família

b) Corrents principals

1. Enfocament funcionalista
2. L'interaccionisme simbòlic
3. La teoria del conflicte
4. Teoria sociològica feminista

BLOC 2 - Desigualtat de gènere i polítiques públiques

a) Indicadors socials de les desigualtats de gènere

1. Introducció a les desigualtats socials de gènere: accés, qualitat i resultats en salut, educació, ocupabilitat, participació, economia i usos del temps;
2. Indicadors de gènere: Conceptualització, construcció i abast;
3. Construcció d'indicadors de gènere: del Banc Mundial a l'Institut Europeu de la Igualtat de gènere;
4. L'Índex de la desigualtat de gènere i la desigualtat en l'àmbit Global
5. Indicadors globals, a Europa, a Espanya i a Catalunya

b) Breu història de les polítiques d'igualtat de gènere

1. La conferència de Pequín
2. Polítiques d'Igualtat al voltant del Món: Equality Act; els països Nòrdics i els països mediterranis;
3. La construcció del model social europeu i el rol de les dones;
4. Desenvolupament de polítiques d'igualtat a Espanya i Catalunya

c) Anàlisi de les polítiques públiques d'igualtat de gènere

1. La necessitat de polítiques d'Igualtat de gènere i la incorporació de la Perspectiva de gènere a les polítiques;
2. Transversalitat de gènere - Marco normatiu
3. Aproximació feminista al desenvolupament de les polítiques públiques a Europa
4. L'Estat de Benestar i les Polítiques d'Igualtat
5. Plans d'Igualtat de gènere Municipals

d) Anàlisi del biaix de gènere en les polítiques públiques

1. La invisibilitat dels problemes de les dones
2. La dualitat entre públic i privat
3. Treballs de la cura i mercats invisibles
4. Biaixos de gènere en les polítiques per a l'ocupació
5. Biaixos de gènere en les polítiques per a la salut

e) Elements per al disseny de polítiques d'igualtat

1. Fases d'implementació de polítiques d'igualtat: El diagnòstic, el disseny, el seguiment i l'avaluació d'indicadors
2. Disseny de polítiques locals d'Igualtat de gènere en l'àmbit sanitari
3. Disseny de polítiques d'igualtat de gènere en l'àmbit educatiu

Metodologia

Classes magistrals

Debats i comentaris de textos en aula

Lectura de textos (en castellà, català i en anglès)

Treballs en equip

Treballs individuals

Diàries de reflexió

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes i seminaris	50	2	1, 2, 3, 4, 5, 7, 11

Tipus: Supervisades

Tutoria	10	0,4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
Tipus: Autònomes			
Lectura de textos, estudi, treball en equip	90	3,6	1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11

Avaluació

L'alumnat haurà de lliurar les següents evidències:

1) Treballs individuals - (Total 40%)

Realització de 2 treballs individuals durant el curs corresponents a cadascú dels blocs.

El pes de cada treball és del 20% de l'avaluació final (Total 40%)

A principis de curs es lliuraran les orientacions oportunes

2) Treballs grupals - (Total 40%)

Realització de 4 treballs grupals durant el curs.

El pes de cada treball és del 10% de l'avaluació final

Aquests treballs es faran sobre l'aplicació pràctica dels continguts del curs, sigui l'anàlisi de articles de premsa, l'anàlisi de plans d'igualtat o la reflexió al voltant de polítiques públiques concretes

3) Participació en la classe - (Total 10%)

La participació en debats, la resposta a preguntes i la participació en moments de reflexió representen el 10% de l'avaluació final;

4) Participació a activitat de diari a la plataforma Moodle - (Total 10%)

S'espera que l'alumnat redacti 4 entrades en el diari de la plataforma moodle sobre temes que es van comentant en classe i que s'aniran definint al llarg del curs. El pes de cada entrada serà del 2,5%

5) Definició de No presentat: No lliurar cap treball, individual o grupal

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Participació a l'aula i al moodle	20	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
Treball en equip	40	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
Treballs individuals	40	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11

Bibliografia

Bibliografia obligatòria

En començar el curs es lliurarà la llista de lectures.

Bibliografía recomanada

ü CORRESPONENT AL BLOC 1

Acker, J. (1990), Hierarchies, jobs, bodies: A Theory of Gendered Organizations, *Gender & Society*, 4(2), 139-158. <https://doi.org/10.1177/089124390004002002>

Alvarez, Ana de Miguel. La sociología olvidada: género y socialización en el desarrollo de la perspectiva sociológica. *Política y sociedad*, ISSN 1130-8001, N° 32, 1999, págs. 161-172

Arango, L. G. (2005) ¿Tiene sexo la sociología? Consideraciones en torno a la categoría género. *Revista Sociedad y Economía*, núm. 8, pp. 1-24.

Barrio, C. (2016), [Cuerpo y feminidad los posicionamientos de las mujeres jóvenes de las clases populares obreras, Comunicación oral, Congreso Español de Sociología.](#)

Bird, Chloe & Rieker, Patricia. (1999). Gender matters: An integrated model for understanding men's and women's health. *Social Science & Medicine*. 48. 745-755. 10.1016/S0277-9536(98)00402-X

Butler, J. (2006). *El Género en Disputa*. Paidós Ibérica S.A., Barcelona

Connell, R. W. (1985). Theorising gender. *Sociology*, 19(2), 260 - 272

Connell, R. W., & Messerschmidt, J. W. (2005). Hegemonic masculinity: Rethinking the concept. *Gender & society*, 19(6), 829-859.

Connell, R.W. 2004. *Gender and Power: Society, the Person and Sexual Politics*. 2 nd edition. Stanford: Stanford University Press

Córdova, R. (2003). El concepto de habitus de Pierre Bourdieu y su aplicación a los estudios de género. *Colección Pedagógica Universitaria* 40: 1-10.

Díaz Martínez. C., Dema Moreno, S. (ed.), (2013). *Sociología y Género*. Editorial Tecnos. Madrid

Edin, K. (2000). What Do Low-Income Single Mothers Say about Marriage? *Social Problems*, 47(1), 112-133. doi:10.2307/3097154

[Holmes, M. \(2007\). Introduction to the sociology of gender. In: M. Holmes. What is gender? Sociological approaches. London: Sage publication, pp. 1-15.](#)

Johansson, Thomas & Klinth, Roger. (2008). Caring Fathers The Ideology of Gender Equality and Masculine Positions. *Men and Masculinities - MEN MASC*. 11. 42-62. 10.1177/1097184X06291899.

Katz, J.N. (2005). The Invention of Heterosexuality In *Sex, Self, and Society: The Social Context of Sexuality*. Ed. Tracey L. Steele. Thomson. p. 50-61

Leek, Cliff & Kimmel, Michael. (2013). Conceptualizing Intersectionality in Super-ordination: Masculinities, Whitenesses, and Dominant Classes. *Routledge International Handbook of Race, Class, and Gender*. Routledge

Lorente, M. (2009). *Los nuevos hombres nuevos. Los miedos de siempre en tiempos de igualdad*. Barcelona: Ediciones Destino;

March, A. (1982). Review Essay: Female Invisibility in Androcentric Sociological Theory. *Insurgent Sociologist*, 11(2), 99-107

Sayer, L. 2005. Gender, Time and Inequality. *Social Forces* 84, 1: 285-303

Simon, R. 2002. Revisiting the Relationships among Gender, Marital Status, and Mental Health. *The American Journal of Sociology* 107(4):1065.

Stone, P. (2011) Getting to Equal: Progress, Pitfalls, and Policy Solutions on the Road to Gender Parity in the Workplace. The Inequality Reader. Ed. David B. Grusky and Szonja Szelényi. 2nd ed. Boulder, CO: Westview, 337-44.

West, C. and D. H. Zimmerman. Doing Gender. Gender and Society, Vol. 1, No. 2, 1987, pp. 125-151;

Wingfield, A. (2009). Racializing the glass escalator: Reconsidering Men's Experiences with Women's Work. Gender and Society, 23(1), 5-26.

ü CORRESPONENT AL BLOC 2

Abril, P. (2009) Per què són necessàries les polítiques d'igualtat de gènere adreçades als homes?, Revista Barcelona Societat, Ajuntament de Barcelona

Alberdi, I. (2003). El feminismo y la familia. Influencia del movimiento feminista en la transformación de la familia en España. Arbor, CLXXIV(685), 35-51.

Alcaniz Moscardó, M. (2015) Género con clase: la conciliación desigual de la vida laboral y familiar. RES. Revista Española de Sociología, no 23, p. 29-55.

Alfama, Eva. (2015). Género, poder y Administraciones públicas: sobre la (im)posibilidad del cambio hacia una mayor igualdad. Una revisión de la literatura. Revista Española de Ciencia Política. 263.

Artacoz, L., Cortès, I., Borrell, C., (2009) Les desigualtats de gènere en la salut a Barcelona, Revista Barcelona Societat, Ajuntament de Barcelona

Astelarra, J. (2005) Políticas públicas de igualdad en España y Europa, a M. De la Fuente (dir.) Repensar les polítiques de gènere des de l'àmbit local. Barcelona: Institut de Ciències Polítiques i Socials, Col. Ciutats i Persones.

Borrell C, García-Calvente MM, Martí-Boscà JV, (ed.). (2004) Informe de la Sociedad Española de Salud Pública y Administración Sanitaria (SESPAS) 2004. La salud pública desde la perspectiva de género y clase social.; 18 (Supl 1)

Bustelo, M.; Lombardo, E. (2005) "Mainstreaming" de género y análisis de los diferentes "marcos interpretativos" de las políticas de igualdad en Europa: el proyecto MAGEEQ", Aequalitas: Revista jurídica de igualdad de oportunidades entre mujeres y hombres, núm. 17, pp. 15-26.

Carrasco, C. (2007), [Estadísticas sota sospita: proposta de nous indicadors des de l'experiència femenina](#). Barcelona: Institut Català de les Dones;

Comisión Europea (2007) Guía de integración de la dimensión de género en las políticas de empleo ([online](#))

Consejo de Europa, (1999) Mainstreaming de género. Marco conceptual, metodología y presentación de "buenas prácticas". Informe final de las actividades del Grupo de especialistas en mainstreaming (EG-S-MS), (versión español e inglés), Instituto de la Mujer, Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, Serie documentos, número 28, Madrid, pp. 26.

[Dávila Díaz](#), M. (2004) Indicadores de Género, Guía Practica, Sevilla: Instituto Andaluz de la Mujer ([online](#))

Dávila, M. (2004), "Indicadores de género", Jornadas de la Unidad de Igualdad y Género, "Mainstreaming de género: conceptos y estrategias políticas y técnicas", 26 y 27 de octubre de 2004, Sevilla

De la Fuente, M (dir.) (2005) Repensar les polítiques de gènere des de l'àmbit local. Barcelona: ICPS.

De la Fuente, M (dir.) (2008) Polítiques locals dels temps. Gènere, ciutat i benestar quotidià. Barcelona: ICPS

Durán Heras, M. Angeles: El valor del tiempo ¿cuántas horas te faltan al día?, Madrid, Espasa-Calpe, 285 págs.

Federación Española de Municipios y Provincias: area de Igualdad, (2006), Documento marco para la gestión de las políticas locales de igualdad, Madrid ([online](#))

McDaniel, Susan. (2010). Gøsta Esping-Andersen, Incomplete Revolution: Adapting Welfare States to Women's New Roles. The Canadian Journal of Sociology. 35.

Gregory, J.(1999) Gender Mainstreaming: closing the gap between theory and practice, ponencia presentada a la conferencia sobre 'Women and Political Action: debating ways forward for feminists'. Middlesex University, 18 y 19 Junio 1999.

Institut Català de les Dones (2006) Guia per al disseny i la implantació d'un pla d'igualtat d'oportunitats a les universitats, Col·lecció: Eines ([online](#))

Instituto Europeo de la Igualdad de Género, (2017) Sintesis para 2017, Luxemburgo ([online](#))

Instituto Vasco de la Mujer, Guía para la medición de los impactos de las políticas de empleo y reactivación económica en las mujeres ([online](#))

Jacquot, S. (2015). Transformations in EU Gender Equality: From Emergence to Dismantling. London: Palgrave.

Lewis. J. (2009) Work-Family balance, gender and policy. Chetelham: Edward Elgar

Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes.

Lombardo, E. (2003): "El mainstreaming de género en la Unión Europea", Aequalitas. Revista Jurídica de Igualdad de Oportunidades entre Mujeres y Hombres, vol. 10-15, Mayo-Diciembre 2003, pp. 6-11

Macias, M., Cuentas, S., Pino, E. (2018), Guia per elaborar un pla de polítiques d'igualtat de gènere de les administracions locals, Associació Catalana de Municipis ([online](#))

Observatorio de Género sobre Economía, Política y Desarrollo (2018) Guia de Género para Políticas públicas más transformadoras ([online](#))

Programa de las Naciones Unidas para el Desarrollo (2018), Índices e indicadores de desarrollo humano, Actualización estadística de 2018

Rico, M., Gómez-Limón, J.A., (2011) Propuesta metodológica para la construcción de indicadores sintéticos de igualdad de género. El caso del mediorural de Castilla y León, [Vol 69, No 1](#)

Ruiz Cantero, M. T. (2009) Sesgos de género en la atención sanitaria. Escuela Andaluza de Salud Pública, Consejería de Salud, Junta de Andalucía

Tobío, C.(2012) Cuidado e identidad de género. De las madres que trabajan a los hombres que cuidan. Revista Internacional de Sociología, [S.l.], v. 70, n. 2, p. 399-422

Valarino, I., (2018) El techo de cristal en el sector público: Acceso y promoción de las mujeres a los puestos de responsabilidad, in Revista Española de Sociología, Vol. 27, Número 3, Septiembre 2018

World Bank. (1995). Toward gender equality : the role of public policy : an overview. Development in Practice. Washington, D.C.